

Notat

Til Børne- og Ungdomsudvalget

Pejlemærker for skole- og daginstitutionsgrunde og for placering af skoler

17. marts 2022

På budgetseminaret spurgte Børne- og Ungdomsudvalget (BUU) til indholdet i pejlemærker for placering af skoler og institutioner.

Pejlemærker for skole- og daginstitutionsgrunde blev vedtaget i marts 2021 af daværende udvalg. Pejlemærkerne skal ses i sammenhæng med *Pejlemærker for skolers placering*, som BUU vedtog i september 2019.

Pejlemærkerne anvendes som retningslinjer for Børne- og Ungdomsforvaltningens dialog med Økonomiforvaltningen i grundkøbsprocessen.

Bilag 1: Pejlemærker for skole- og daginstitutionsgrunde

Bilag 2: Pejlemærker for placering af skoler

Bilag 1 - Pejlemærker for skole- og daginstitutionsgrunde

Forvaltningens forslag til pejlemærker for skole- og daginstitutionsgrunde fremgår af skemaet nedenfor. Pejlemærker er ikke *krav* eller *mål*. Pejlemærker angiver derimod et billede på, hvor man gerne vil hen, hvis det er muligt – dvs. et billede man pejler efter men ikke kan opnå til hver en tid.

Pejlemærkerne vil være retningsgivende i forvaltningens samarbejde med Økonomiforvaltningen ved udvælgelse og køb af grunde til skoler og daginstitutioner. De endelige grundkøb vil afspejle den bedst mulige løsning inden for de givne rammer, hvor pejlemærkerne i videst muligt omfang imødegås. Det er meget sjældent, at alle ønsker til grunde kan imødekommes. Pejlemærkerne er rangordnet i skemaet, således at det første pejlemærke er væsentligst, det andet pejlemærke næstvæsentligst osv.

Pejlemærker for skole- og daginstitutionsgrunde	
Funktionsprogram for skoler og KKFO Funktionsprogram for daginstitutioner	<ul style="list-style-type: none">• Funktionsprogrammerne indeholder et arealparadigme, der angiver det politisk besluttede nettoareal for et givent skole- eller daginstitutionsscenario. En egnet grund skal derfor kunne rumme det nødvendige bygningsareal, som angivet i BUF's funktionsprogrammer og arealparadigmer.• Hvis funktionsprogrammets arealparadigme ikke kan opfyldes på grunden, kan udvalgte funktioner evt. placeres på en anden, nærliggende matrikel, fx fritids- og juniorklub (vejledende max-afstand er 500 m).• Nye grunde erhverves, inden skolestrukturen er besluttet, og grundene skal derfor gerne kunne rumme forskellige scenarier med fx basis- og udskoling indenfor samme bygningsareal.
Udearealer	<ul style="list-style-type: none">• Både skoler og daginstitutioner skal kunne tilbyde gode og attraktive udearealer. Derfor er det vigtigt - i vurderingen af om en grund er egnet til skole eller daginstitution - at mulighederne for at etablere udearealer overvejes. Det er kendetegnende for gode udearealer, at:<ul style="list-style-type: none">○ Udearealerne primært ligger på terræn. Er det ikke muligt, at hele udearealet er på terræn, kan en mindre andel af udearealet placeres på tag. Især er det vigtigt, at daginstitutioners legepladsfaciliteter placeres på terræn så vidt muligt.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Udearealerne består af sammenhængende, regulære arealer i direkte tilknytning til og i sammenhæng med bygningerne. Det er vigtigt, at BUF's funktioner har direkte adgang til udearealet. ○ Udearealerne kan etableres som trygge, afskærmede miljøer – det gælder i særlig grad for daginstitutioner. Dvs. de skal kunne skærmes for forstyrrelser og uro, særligt ift. trafik, støj og øvrige risici. ○ Udearealerne skal have mulighed for sollys og bør altså ikke kun være disponeret i bygningsskygge eller lignende. ○ Der er adgang udefra til lege- og opholdsarealer, som gerne må være sammenhængende med adgangsarealerne.
Form og størrelse	<ul style="list-style-type: none"> • Det er vigtigt, at grunden giver mulighed for en effektiv og fornuftig udnyttelse af kvadratmeter og en funktionel disponering. En forudsætning herfor er bl.a., at grundens størrelse og form er velegnet, da grunde med en uhensigtsmæssig form og størrelse har flere ulemper: <ol style="list-style-type: none"> 1. De er svære at disponere hensigtsmæssigt og resulterer i bygninger, der i mindre grad er funktionelle og anvendelige for brugerne. 2. De fordyrer byggeriet. 3. De kan føre til øgede driftsudgifter. • Grunde med en hensigtsmæssig form og størrelse: <ul style="list-style-type: none"> ○ Består af sammenhængende, regulære arealer. ○ Opfylder arealbehovet for både bebygget areal, udearealer og ankomstarealer (herunder parkering, cykelparkering, afsætning, renovation mm.). ○ Medfører færrest mulige antal etager for byggeriet: max 4 etager for skolebyggeri og 2 etager for daginstitutionbyggeri. ○ Tilbyder mest muligt udeareal på terræn. • Grunde med en uhensigtsmæssig form og størrelse, og som udgangspunkt bør undgås er: <ul style="list-style-type: none"> ○ Meget smalle eller aflange grunde. ○ Irregulære og ikke-sammenhængende grunde (grunden bør altså ikke overskæres af vejarealer, stiforbindelser og lignende). ○ Grunde der medfører et meget lille fodaftryk for bygningen. Så vidt muligt skal fodaftrykket udgøre mindst 25% af etagearealet for en skole og 50% for en daginstitution.
Bindinger og omgivelser	<ul style="list-style-type: none"> • Nogle forhold kan medføre uhensigtsmæssige eller fordyrende bindinger for skole- og daginstitutionbyggeri. Derfor bør bindinger, der har betydning for anvendelses- og byggemulighederne

	<p>afdækkes. Bindinger, der kan have betydning for anvendelses- og byggemulighederne, kan være:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Ledningsforhold i jord○ Støj (skoler og daginstitutioner er funktioner med følsom anvendelse)○ Dagslysforhold○ Særlige plankrav○ Funktioner, virksomheder eller forhold i området, der udgør en risiko <ul style="list-style-type: none">• Når en grund udvælges, skal lokale interesser tages med i betragtning. Det skal fx som udgangspunkt undgås, at etablering af en skole eller daginstitution bevirker, at grønne områder fjernes eller reduceres, samt at trafik og støj øges uforholdsmæssigt meget på nærliggende mindre veje til gene for borgerne i området.• Grunden skal understøtte en god kobling til nærområdet med henblik på, at borgere og foreninger bruger udearealer og for skolers vedkommende også indendørsfaciliteter.
Tilvalg (skoler)	<ul style="list-style-type: none">• Som udgangspunkt skal alle tilvalg, som det er vurderet, at der er behov for, kunne være på grunden. Er det ikke muligt, kan et eller flere tilvalg placeres på en anden nærliggende grund. To typer af tilvalg egner sig til en placering på afstand af skolen (udover fritids- og juniorklub, som nævnes ovenfor). Den tilvalgstype, der er bedst egnet til at ligge på afstand af skolen, er ungdomsklub. Derefter kommer idrætshaller. Tilvalgene madskole og kultur- og læringscenter bør ligge ved skolen.• Er der ønsker fra politisk hold eller fra andre forvaltninger om at øge eller opgradere tilvalgene, er det en forudsætning, at det ikke påvirker muligheden for at bygge en velfungerende skole. I givet fald skal der tilvejebringes en større grund.

Pejlemærker for placering af skoler (2019-0148511)

BUU skal tage stilling til pejlemærker for placering af skoler.

Sagsfremstilling

Indstilling

Børne- og Ungdomsforvaltningen indstiller,

1. at Børne- og Ungdomsudvalget godkender, at indstillingens pejlemærker anvendes ifm. forvaltningens og udvalgets hørings svar til Økonomiforvaltningen eller Økonomiudvalget vedr. placering af skoler.

Problemstilling

Økonomiforvaltningen står for at finde og købe grunde til kommunale institutioner i byen. Det er Økonomiforvaltningen, der har dialogen med grundejerne og laver beslutningsgrundlaget til Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen, der træffer den endelige beslutning om placering af kommunale institutioner, herunder skoler.

Sideløbende har Økonomiforvaltningen en dialog med de relevante fagforvaltninger, som afgiver et administrativt hørings svar til Økonomiforvaltningen. Placeringen af nye skoler er relevant for Børne- og Ungdomsudvalget at tage stilling til, og derfor vil udvalget også efterfølgende have mulighed for at afgive hørings svar til placeringsmuligheder for nye skoler. I nogle tilfælde vil der ikke være flere placeringsmuligheder i spil i behovsområdet, hvorfor det vil være en enkelt placering der sendes i høring.

Det er hensigten, at *Pejlemærker for placering af skoler* skal anvendes som retningslinjer for Børne- og Ungdomsforvaltningens administrative hørings svar og Børne- og Ungdomsudvalgets hørings svar til Økonomiudvalget i konkrete sager, der vedrører placering af skoler. Derudover er det hensigten, at pejlemærkerne synliggøres og er kendte for Økonomiforvaltningen ifm. forvaltningens løbende scanning af mulige ledige byggegrunde til placering af kommende skoler.

Løsning

Placering af skoler skal opfylde det konkrete behov og understøtte de pågældende servicetilbud for skoler. Herudover er der en række politikker og visioner for de

københavnske skoler, hvor skolens placering er helt central for at opnå disse. Der er således mange forskellige hensyn at tage ifm. placering af skoler, og derfor er der ikke en entydigt svar på, hvad der er den gode placering af en skole.

I Børne- og Ungdomsudvalgets strategi 2019-2021 fremgår det, at institutioner, skoler, idrætsfaciliteter, rekreative områder og kulturinstitutioner skal være med til at styrke sammenhængskraften i det tætte lokale miljø, og at det bedst gøres ved at åbne og anvende kommunes bygninger på nye måder. Det fremgår også, at chanceligheden skal styrkes. Børn og unge skal have lige muligheder uafhængig af, hvor i København de vokser op, og hvor de går i skole. En socialt blandet skole med en bred elevsammensætning kan være med til at mindske den sociale ulighed og styrke den sociale sammenhængskraft.

Funktionsprogrammet for skoler spiller en afgørende rolle ifm. placering af skoler. Her er et helt afgørende hensyn, at der er plads til skolen hvad angår areal og etagemeter. Folkeskoleloven fastslår desuden, at de mindste skolebørn (1.-3- klassetrin) ikke må have længere end 2,5 km. til skole medmindre de tildeles offentlige trafikmidler.

Hertil spiller befolkningstilvæksten og byudviklingen en stor rolle, og de kommunale services og tilbud skal følge med befolkningstilvæksten. Arealplanen på skoleområdet udgør en væsentlig rolle. Den sikrer, at skoler planlægges i rette tid, ligesom den sikrer, at kommunale arealer reserveres.

Af forslaget til Kommuneplanen for 2019 (vedtages endeligt d. 12. december) fremgår det, at skolerne skal placeres, så de bidrager til at binde byen sammen på tværs af geografiske, fysiske og socioøkonomiske skel. Derudover skal der sikres en god udnyttelse af m² gennem samlokalisering og multifunktionalitet, når der placeres og bygges, ligesom funktionerne så vidt muligt skal udnytte potentialet i eksisterende bygninger.

Faktorer som grundens egnethed og byggetekniske forhold, såsom jordanalyser, støj og sollys spiller også en rolle ifm. placering af skoler. Dette ansvar ligger i regi af Økonomiforvaltningen. Derudover skal der tages hensyn til sikre skoleveje, hvilket sker i sammenhæng med lokalplanproces i dialog med Teknik- og Miljøforvaltningen.

Der er således mange hensyn at tage højde for, når der skal findes den rette placering for en skole, og disse hensyn varetages på tværs af kommunen. Der er derfor brug for nogle pejlmærker, der tager afsæt i Børne- og Ungdomsudvalgets ståsted, og som kan indgå i stillingtagen af placering af skoler.

Pejlemærker for placering af skoler

Forvaltningens forslag til pejlemærker for placering af skoler fremgår af skemaet herunder. Pejlemærkerne vil være retningsgivende for forvaltningens samarbejde med Økonomiforvaltningen. Der vil altid være en afvejning af fordele og ulemper ved forslag til placering af en skole. Den endelige placering vil derfor spejle den bedst mulige løsning, hvor så mange af pejlemærkerne i videst mulig omfang imødekommes. Det er sjældent at alle pejlemærker vil blive imødekommet, og derfor er de også ragnordnet, således at "Funktionsprogram for Skoler og KKFO/FH", "Behovsområdet", "Central placering" og Sikre skoleveje og infrastruktur" prioriteres som de væsentligste, hvorefter de øvrige pejlemærker følger.

Pejlemærker for placering af skoler (væsentligste)	
# Funktionsprogram for Skoler og KKFO/FH	Funktionsprogrammet for Skoler og KKFO/FH indeholder et arealparadigme, der angiver det politisk besluttede nettoareal for et givent skolescenarium. Såfremt det besluttede areal ikke kan realiseres på den givne grund, skal dette afvejes ift. andre placeringer, og der skal tages stilling til, hvordan evt. manglende funktioner løses på anden vis.
# Behovsområdet	Skoler placeres i det område, hvor behovet gør sig gældende og er størst. Kommunes skolearealplaner bruges som redskab hertil.
# Central placering	I de gældende behovsområder er det essentielt, at skolerne placeres så centralt som muligt i boligkvarteret. Hvis behovsområdet er i udkanten af kommunen, er det ekstra vigtigt, at skolen placeres centralt og ikke yderligt ved kommunegrænsen.
# Sikre skoleveje og infrastruktur	Ifm. placering af skoler er det vigtigt, at skolen ikke er tæt omkranset af for mange trafikale indfaldsveje. Forvaltningen bør fra start italesætte, at sikre skoleveje og forbindelser er altafgørende. Det er vigtigt, at

	skoleelever til fods og på cykel trygt kan tilgå skolen. Det er dog også væsentligt af logistikken fungerer, og at biler kan komme fra og til.
Pejlemærker for placering af skoler (øvrige)	
# Skolestruktur og afstand	Skolestrukturen spiller en væsentlig rolle ift. placering. Hvis den nye skole(enhed)skal ses i sammenhæng til en eller flere eksisterende skoler, er afstanden vigtig af have for øje. En kortere afstand des bedre, så forældre og børn ikke har for langt til og fra skole. 1.- 3. klasseelever må ikke have længere end 2,5 km. til skole medmindre de tildeles offentlige trafikmidler.
# Social blandet skole	Når skoler placeres, er det relevant at have blik for, at hvordan skolernes placering bidrager til at binde byen sammen på tværs af socioøkonomiske skel, således at elevsammensætningen og sammenhængskraften i folkeskolerne styrkes. Distriktsændringer er et greb hertil, men selve placering kan også – i nogle områder – være medvirkende til at skabe en mere socialt blandet skole.
# Samspil med omverden	Der ligger stort potentiale og synergier i at tænke skolens placering i samspil med det omkringliggende område. Dette kan være placering op til et byrum, en park eller bynatur. I byudviklingsområder er der mulighed for at sikre netop dette samspil, hvilket kan medvirke til et ”socialt løft” af området.
# Samlokalisering og synergi med andre funktioner	Det kan give god mening at placere skoler i tæt afstand til – eller i samme bygning med – andre eksisterende eller planlagte funktioner. Der kan være spændende kulturelle tilbud og aktiviteter eller idrætsfaciliteter, der gavner skolen, og

hvor der er oplagte samarbejds- og synergimuligheder.

Inddragelse

Pejlemærkerne er blevet udarbejdet med inddragelse af Byggeri København og Center for Byudvikling i Økonomiforvaltningen.

Økonomi

Der er ingen økonomiske konsekvenser forbundet med indstillingen.

Videre proces

Såfremt Børne- og Ungdomsudvalget godkender pejlemærkerne vil forvaltningen og udvalget fremadrettet anvende disse i forbindelse med afgivelse af administrative høringssvar, orienteringssager til udvalget eller høringer i udvalget.

Tobias Børner Stax

/Sti Andreas Garde

Beslutning

Børne- og Ungdomsudvalgets beslutning på mødet den 18. september 2019:

Indstillingen blev godkendt, idet a) skoleplaceringens mulighed for at medføre et "socialt løft" indarbejdes i pejlemærket "Samspil med omverden" og b) "Idrætsfaciliteter" indarbejdes i pejlemærket "Samlokalisering og synergi med andre funktioner". (NB: Er indarbejdet i ovenstående)